

Lieve mensen,

Hilversum viert dit jaar het 600 jarig bestaan. Op 4 maart 1424 werd Hilversum door Jan van Beieren verzelfstandigd, doordat we een eigen gerecht kregen. Daardoor stonden we los van Laren. Om dit feit te vieren zijn tal van festiviteiten aangekondigd. De kerk mag hierin natuurlijk niet ontbreken. Via de Cantate op de Brink wordt hier aandacht aan besteed in oktober met een speciale cantatevesper. Maar we kunnen meer doen, de relevantie van onze kerkelijke gemeenschap voor Hilversum meer naar voren laten komen. Misschien een bijzondere viering met Pinksteren? Of een andere viering In het oudste gebouw van Hilversum, onze dorpskerk? Waarbij de burgemeester een 'lekenpreek' houdt? Ik noem maar wat... Kom maar met ideeën! Met de Raad van Kerken Hilversum denken we na over deze kans!

Terugkijkend op 2023 zie ik dat we een grote stap hebben gezet in het PgH2024 proces. Het besluit tot drie gemeenschappen is genomen. Met alle consequenties van dien. We hebben dit besluit in gezamenlijkheid kunnen nemen. Hoe mooi was die avond eind maart in de Bethlehemkerk met ruim 220 aanwezigen, met een positieve energie: samen kunnen we tot een moeilijk besluit komen. We hebben gezongen 'Wij zijn één in Christus'. We zitten nu midden in de uitwerking. Dat gaat met vallen en opstaan. Er zijn moeilijke en lelijke momenten geweest. De werkgroep Bestuur heeft niet tot een eensluidende visie kunnen komen. Daarachter zit veel pijn en moeite. De vorming van de confessioneel-reformatorische geloofsgemeenschap is niet gelukt. We moeten blijven praten met elkaar en vooral luisteren naar elkaars argumenten en motieven. Dan vinden we elkaar. Ik vind het teleurstellend dat we niet in staat zijn nu al gastvrij onze gebouwen verhuren aan een geloofsgemeenschap The Garden die onderdak nodig heeft. Maar er zijn ook mooie momenten geweest. Ik zie binnen de BeMoRe gemeenschap een groeiend enthousiasme. De gezamenlijke vieringen leveren in elk geval volle kerkzalen op. Dat inspireert! Ik zie een bereidheid en openheid bij Vitamine G om als kleine maar groeiend gemeenschap voluit mee te doen, ook al is de menskracht op dit moment nog niet toereikend om op alle bestuurlijke plekken aanwezig te zijn.

Dat we drie gemeenschappen vormen, roept ook de vraag op wat ons bindt. Wat is de meerwaarde van de Protestantse gemeente Hilversum? Die vraag dringt zich op nu we in deze fase van PgH2024 zijn aanbeland. Wat is eigenlijk het voordeel van een structuur boven de drie geloofsgemeenschappen? Kunnen we hier iets zinnigs over zeggen? Mijn antwoorden op deze vraag zijn tweeledig. In de eerste plaats zie ik de PgH niet als een overkoepelende organisatie los van de drie geloofsgemeenschappen. Wij zijn de PgH. Wij allen zijn deel van de PgH. Als je als geloofsgemeenschap eruit zou stappen, raken we allebei wat kwijt. De vertrekkende geloofsgemeenschap en de overblijvende geloofsgemeenschappen missen dan medegelovigen. Daarom doet het me pijn nu de vorming van de confessioneel-reformatorische geloofsgemeenschap is mislukt. De confessionele stem van Diependaal wordt hiermee nog kleiner en verdunt zich over de overige gemeenschappen en daarbuiten. Maar dat is verlies. Want, in de tweede plaats en dit is een fundamenteel punt, we hebben elkaar nodig in het spreken over God, over geloof en gebed. Niemand van ons heeft het alleenrecht hierop. Onze denkramen zijn beperkt. Niemand van ons ziet als enige hoe God is, wat Hij doet. Met elkaar zien we meer. Als geloofsgemeenschappen hebben we elkaar daarom hard nodig. Als je eruit stapt, dan heb je alleen je eigen bubble nog. Dat is niet heilzaam. Daarom blijf ik hameren op de belangrijke onderligger van het besluit van afgelopen jaar: we vormen drie geloofsgemeenschappen en die verscheidenheid houden we vol. Laat die gemeenschappen maar veel zelf doen qua vieren en leren. Maar laten die drie gemeenschappen ook elkaar ontmoeten en leren van elkaar. Laten we ook gezamenlijk bidden. Gezamenlijk onrecht en armoede bestrijden.

Gezamenlijk nadenken over een diaconaal centrum. Liefst met andere geloofsgemeenschappen en maatschappelijke partners. Een geweldig mooie uitdaging!

Daarom hebben we als PgH gezamenlijke ervaringen nodig. Positieve liefst. Zoals de gemeenteavond van eind maart 2023. We hebben meer van zulke ervaringen nodig. Een goed voorbeeld van een praktijk is gebed. Er is een initiatief in voorbereiding om een gebedsgroep te starten vanuit alle drie de geloofsgemeenschappen. Juist omdat we de komende maanden met elkaar voor een belangrijk besluit staan qua gebouwenkeuze en bestuurlijke vorm. Daar is gebed vanuit alle gemeenschappen voor nodig.

Er heeft zich een nieuwe gemeenschap gemeld: de Protestantse gemeente De Graankorrel. Zij willen zich aansluiten bij onze PgH, met name bij BeMoRe. Tot 1 juli hebben ze nog zelf vieringen in Kortenhoef, daarna niet meer. Daarom zullen ze vanaf nu zoveel mogelijk meedoen aan de gesprekken binnen Bemore. Zo krimpen we door uitbreiding.

Maar louter het samenvoegen van wijkgemeenten is niet wat we beogen. We willen nieuwe inspirerende gemeenschappen vormen. Voor alle leeftijden! De jongeren hebben we daarbij hard nodig. Daar is vernieuwing voor nodig. Hoe, dat is de grote vraag. Ik kom daar straks nog op terug.

Komende maanden zal het gesprek binnen de PgH zich concentreren op de gebouwenkwestie. U weet dat er een werkgroep gebouwen bezig is met het inventariseren van alle relevante eigenschappen van onze gebouwen. Ik zie enorm uit naar de uitkomsten. Naast de inventarisatie mag de werkgroep wat mij betreft ook komen met een plan of met meerdere varianten om passend bij de visie van de gemeenschappen tot een optimale verdeling van de gebouwen over al onze gemeenschappen te komen. Het zou mooi zijn als in die werkgroep ook nagedacht wordt over het gezamenlijk gebruik van gebouwen. Ik denk met name aan de Grote Kerk als dorpskerk. Op zo'n prominente plek in het centrum, het oudste gebouw van Hilversum, de grootste zaal van Hilversum. Daar moeten we ook samen meer mee kunnen toch? Ik weet hoe spannend dit is voor velen van ons, maar toch de knoop over de gebouwen gaan we zorgvuldig en toch gedecideerd doorhakken. Wat mij persoonlijk betreft gaan we daarbij geen gebouwen afstoten. Verhuur aan andere geloofsgemeenschappen ligt wat mij betreft veel meer voor de hand en daar is ook vraag naar, hoe mooi is dat!

Hoe verder als PgH dit jaar? Ik hoop dat we met elkaar de fundamentele vragen weer gaan stellen. Hoe kunnen we vitale gemeente van Jezus Christus zijn in deze tijd? Dat is een moeilijke vraag. Als we eerlijk zijn, bestaan er nauwelijks goede antwoorden. De PKN predikant Aarnoud Van der Deijl gaat er in zijn recent verschenen boek (De toekomst van de kerk) radicaal eerlijk op in: de antwoorden die we als kerk de afgelopen 30 jaar gegeven hebben, hebben nog niet tot het gewenste resultaat geleid, althans niet in groei van aantal leden. De plannen zijn hooguit deels gelukt. We moeten onze opvattingen moderniseren, de verhalen ontmythologiseren, zeker, maar als je vol gaat voor alleen maar laagdrempeligheid, als er niks geen aanstootgevends meer in zit, dan maak je het geloof niet automatisch aantrekkelijker, de kans is groot dat je het dan juist onbelangrijker maakt, minder urgent. Als het alleen maar om een stukje zingeving gaat, dan zijn er vele vindplaatsen. Moeten we dan onze rituelen en vieringen opleuken? Ja, maar ook daarmee redden we het niet laat veel onderzoek zien. Het moet passen in een totaalconcept. Moeten we vol gaan voor maatschappelijke betrokkenheid? Jazeker, 'practice what you preach': dus inderdaad kleine daden van verzet tegen onrecht doen. Niet zwijgen bij onrecht, ook niet betuttelen. Een derde weg, zoals indertijd met het conciliair proces wellicht. Inhaken op de participatiesamenleving, vol gaan voor een groene kerk. De samenleving zit

erop te wachten, ook hier in Hilversum zijn er kansen. Echter, ook hiermee zullen de kerken niet perse voller worden. Zo gaat Van der Deijl langs in totaal zeven 'plannen' die allemaal maar deels geslaagd zijn.

Wellicht zit hier iets fundamenteels onder zegt Van der Deijl: we zijn teveel behept met het marktdenken. Denkend in doelgroepen, passen we onze boodschap of onze vorm aan wat de mensen willen. Maar dan worden gemeenteleden consumenten en zien we onszelf als producenten. Met een consumentenhouding raken we snel verveeld, Netflix en Joop van den Ende entertainen ons beter. Aan predikanten stellen we dan te hoge eisen en verwachtingen. Het is een illusie te denken dat wij in ons eentje hier in Hilversum de neergang van de kerk kunnen stuiten. Dat we iets fout doen omdat ook hier de krimp jaarlijks rond de 4-5% is. Al die plannen om de kerk te vitaliseren zijn daarmee niet zinloos, maar we moeten wel de impliciete of soms expliciete verwachting loslaten dat daarmee de groei terugkeert. Dat geeft ontspanning en ontschuldiging. We moeten het accepteren: de werkelijkheid van verlies onder ogen zien. Als in een rouwproces. Niet ontkennen, niet opstandig worden, niet marchanderen, maar accepteren.

Waar zit de kern van kerk-zijn? Stefan Paas als hoogleraar missiologie betoogt in een vorig boek dat we vreemdelingen en priesters zijn. De kern van het evangelie is volgens hem relaties aangaan. Het gaat om de waarde van kleine gemeenschappen, die luisteren naar God en betekenisvolle relaties met de omgeving aangaan. De kern van kerk-zijn is dus misschien wel commitment, toewijding, devotie. Een kerk leeft net als elke menselijke relatie van toewijding, of ze gaat dood aan instrumentalisering of vermarkting.

Nog eens, waar zit de kern van kerk-zijn? Wij zijn kerk omdat we aangesproken zijn door God. Wij hebben een taal voor zinrijke ervaringen en kunnen die ervaringen daarmee duiden. We hebben een gemeenschap en rituelen. Die gemeenschap hebben we niet zelf uitgekozen, we zijn niet allemaal vrienden van elkaar. Maar we delen wel iets fundamenteels. Het verhaal van God en medemenselijkheid. We zijn aangeraakt door God, we leven van vergeving en elke dag opnieuw kunnen beginnen. We leven van elkaar. Mensen hebben mensen nodig. Devotie, het gaat om toewijding en verbinding, het draait niet om jou maar om de ander. Zo'n kerk gun ik ons. We vernieuwen door terug naar de kern te gaan.

Misschien helpt de metafoor van het klooster hierbij. Je hebt dan de kloosterlingen: zij vormen de kern van de gemeenschap. Je hebt de sympathisanten, de relaties die een klooster met haar omgeving onderhoudt, door het hebben van een brouwerij, een kloostertuin, e.d. En je hebt de passanten, tijdelijke gasten die even verblijven in het klooster maar ook vaak weer vertrekken. Deze schillen van betrokkenen mogen er allemaal zijn. Sterker nog, kloosters zijn er echt niet op gericht om van elke passant een sympathisant te maken of van elke sympathisant een ingetreden kloosterling. Daar moeten we ontspannen over doen. Zo zie ik graag onze kerk ook. Er zijn gradaties van betrokkenheid. Maar we horen er allemaal bij. De grote schil van sympathisanten biedt tal van mogelijkheden. Verder zijn kloosters ook als ruimte veelvuldiger dan onze kerkgebouwen. Er is een kapel, zeker, maar er is ook een refter waar gegeten wordt. Een kerkgebouw zonder keuken zou niet meer moeten kunnen. Er is een woongedeelte. Voor een woongroep misschien? Kloosters hebben een kloostertuin, er worden boeken gebonden in een atelier en er is een winkel, er zijn gastenkamers, er is ruimte voor ontmoeting en gesprek en voor stilte, er worden wandelingen georganiseerd in het aanpalende bos. Ik zie opeens van alles voor me!

Tenslotte, ik wil als voorzitter graag vasthoudend zijn als het gaat om de tijdlijn voor het proces. Niet omdat ik star ben of zo, maar juist omdat de periode van onzekerheid niet eindeloos lang kan zijn. Dat is niet goed voor ons als PgH. Dan ontstaat steeds weer gedoe en getouwtrek. Iedereen hoopt toch dat het eigen gebouw als thuisherk zal blijven bestaan. Die onzekerheid heeft nu lang genoeg geduurd. Dat zie ik ook bij de kerkenraden met name binnen BeMoRe. De dubbele bezetting van stuurgroep en wijkkerkenraden mag niet lang duren. Dat is iets tijdelijks, maar levert een enorme inspanning op. We hebben onze energie hard nodig voor vernieuwing. Daarom nog eens het tijdpad: uiterlijk rond Pasen verwachten we een advies van de werkgroep Gebouwen. In de april-vergadering van de AK nemen we een voorlopig besluit, dat gaat dan terug naar de wijkkerkenraden en in de juni-vergadering van de AK nemen we een definitief besluit. We lopen in gezamenlijkheid een zorgvuldig proces, maar wel in dit tempo. Zodat we tijd en energie overhouden voor de vernieuwing! Ik spreek hierbij mijn grote dank uit naar allen die betrokken zijn bij dit proces, alle energie en denkkraft die hierin gaat zitten, van predikanten, organisten-cantors, koster tot en met kerkenraadsleden en andere vrijwilligers, geweldig! Het is gezien.

Namens het Breed Moderamen, hef ik het glas en wensen we elkaar een prachtig, sprankelend, vitaal en monastiek 2024 toe!